

TI ODLOČAŠ

o svojih osebnih podatkih

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

Brošura je nastala v sklopu programa RAPiD.Si, ki ga sofinancira Evropska unija v okviru Splošnega programa za pravice, enakost in državljanstvo 2014–2020.

ZPS ZVEZA
POTROŠNIKOV
SLOVENIJE

Pripravila: Informacijski pooblaščenec in Zveza potrošnikov Slovenije

Založnik: Zveza potrošnikov Slovenije

Ilustracije: Anže Novak, Informacijski pooblaščenec

Oblikovanje: Glyph d. o. o.

Tisk: Tiskarna Januš

Naklada: 5000

Leto izdaje: 2019

TI ODLOČAŠ

o svojih osebnih podatkih

KAJ SPLOH JE ZASEBNOST?

Od uvedbe Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju Splošna uredba) je beseda zasebnost pogosto uporabljena. Pa vendar, vemo, kaj sploh je zasebnost? Zakaj je pomembno, da z njo ravnamo skrbno in odgovorno? Zakaj jo moramo varovati – sistemsko in tudi mi sami?

Mnogi žal še vedno razumejo zasebnost kot »skrivanje nečesa slabega«, torej tisti, ki se sklicujejo na zasebnost, gotovo nekaj skrivajo. Če nič ne skrivamo, potem menda tudi ne potrebujemo varstva osebnih podatkov in zasebnosti. Kar pa seveda ni res.

Če imamo zavese na oknih in živo mejo okoli našega vrta, najbrž še ne pomeni, da hočemo nekaj skriti. Ne, samo svoj mir hočemo. Zakaj bi nekdo moral ali imel pravico vedeti, kaj počnemo, katere knjige beremo, kakšne filme gledamo in kaj iščemo prek spleta? Mar ni to nekaj, o čemer bi se morali odločati sami? In ravno to je bistvo pravice do zasebnosti, da imamo svoj mir, v katerem se lahko svobodno udejstvujemo, razmišljamo, delamo in ustvarjamo. Tisti, ki

menijo, da nimajo česa skrivati, se seveda motijo. Lahko jih vprašamo, ali bi jih motilo, če bi jim nekdo v dnevno sobo namestil videonadzorne kamere, ali bi jih motilo, če bi vsi vedeli, kaj so vpisali v iskalnik Google. Prav gotovo jim ne bi bilo vseeno.

PODATKI SO MOČ

S tem, ko vedno več ljudi zbira naše podatke, se oži prostor, v katerem smo svobodni, obenem pa se s tem, ko dajemo podatke drugim, odrekamo tudi nadzoru nad svojimi podatki. Če bi o nekom vedeli vse, bi nad njim imeli veliko moč. A pogosto vrednost zasebnosti spoznamo, ko jo izgubimo. Šele takrat vidimo, občutimo, kako resnične, kako boleče so posledice, predvsem pa spoznamo, da se lahko to zgodi tudi nam – tu in zdaj. To vedo predvsem tisti posamezniki, katerim so s krajo identitete izpraznili bančni račun, javno objavili njihove zdravstvene podatke ali zasebne fotografije. Javne osebe to še bolj občutijo, ker imajo zasebnosti v resnici zelo malo, saj so vedno na očeh medijev in javnosti.

ZASEBNOST V ZAMENO ZA POPUST

Zasebnost se prehitro izgubi, ko posamezniki tehtamo vidike praktičnosti, (državne) varnosti in ekonomičnosti. Imate našo kartico zvestobe? Če je nimate, ne morete sodelovati v akcijah, ki jih redno pripravljamo za vas. Zveni znano? Na drugi strani država meni, da mora zaradi varnosti uvesti nadzor z brezpilotniki in bralnike registrskih tablic ob cestah. V obeh, povsem različnih primerih, je zasebnost tista, ki potegne kratko na račun varnosti, praktičnosti ali stroškov njenega varovanja.

SPLOH ŠE CENIMO ZASEBNOST?!

Pa je v poplavi družbenih omrežij, sodobnih komunikacijskih poti, ko sami prostovoljno objavljamo števil-

ne informacije o sebi, najbližjih, svoje (družinsko) življenje razgaljamo prek fotografij, zasebnost sploh še mogoča? Če se sami nekaj odločimo objaviti, ne moremo govoriti o izgubi zasebnosti. **Zasebnost je moč odločanja.** Zato se tudi v sodobni družbi še vedno lahko marsikje svobodno odločamo, kdaj in s kom bomo delili naše podatke. Če bomo pretiravali z nenehnim in čedalje obsežnejšim beleženjem, kaj počnemo, kje se vozimo, s kom se družimo, lahko pristavimo v družbi nadzora, kjer je vsaka misel zabeležena, vsako dejstvo o nas shranjeno in (lahko) tudi uporabljeno zoper nas. To pa je družba nadzora, o kateri je pisal Orwell, temačna in siva – družba, v kateri si vendarle ne želimo živeti, saj brez zasebnosti ne moremo govoriti ne o svobodi ne o demokraciji.

Informacijski pooblaščenec

PODJETJE OBDELUJE VAŠE OSEBNE PODATKE? O TEM MORATE BITI OBVEŠČENI

Preden upravljavec (podjetje ali ustanova) začne zbirati in obdelovati vaše osebne podatke, vam mora na preprost in razumljiv pojasniti, za kakšen namen se podatki obdelujejo in na kateri pravni podlagi ter kdo in kako jih bo obdeloval, ali bodo podatke posredovali tretjim osebam podat-

ke (npr. zunanji vzdrževalci spletnega mesta, oglaševalska podjetja) oz. v tretje države, koliko časa bodo podatke hranili in predvsem, kakšne so vaše pravice.

Četudi podjetje vaših osebnih podatkov ni prejelo neposredno od vas, vas mora obvestiti o vsem že omenjenem. Dodatno pa vam mora zagotoviti še informacijo, od kod je pridobilo podatke in tudi, kateri osebni podatki so to. Te informacije vam mora podjetje sporočiti čim prej oz. najpozneje v enem mesecu po prejemu vaših osebnih podatkov.

DOBRO JE VEDETI

Upravljavec vaših osebnih podatkov vas mora obvestiti tudi, če in ko pride do kršitve varnosti vaših osebnih podatkov, vedno, kadar je verjetno, da bi lahko kršitev varnosti povzročila **veliko tveganje za vaše pravice in svoboščine**.

To tveganje obstaja, kadar bi lahko kršitev varnosti povzročila fizično, premoženjsko ali nepremoženjsko škodo. Nekateri primeri take škode so diskriminacija, kraja identitete ali goljufija, finančna izguba in okrnitev ugleda, ki v sodobnem digitaliziranem svetu niso več le zgodbe iz filmov, ampak realnost našega časa in okolja.

Pomembno je vedeti, da imate pravice, ki vam omogočajo dostop do osebnih podatkov, ki se zbirajo o vas. Splošna uredba določa, da imate posamezniki pravico do:

1. dostopa,
2. popravka,
3. izbrisa,
4. omejitve obdelave,
5. ugovora,
6. prenosljivosti.

KATERE INFORMACIJE VAM MORAJO ZAGOTOVITI UPRAVLJAVCI, ŠE PREDEN JIM ZAUPATE SVOJE OSEBNE PODATKE?

Kdo obdeluje vaše podatke?	Upravljavec mora navesti naziv podjetja ali organizacije in naslov oz. sedež ter podatke o pooblaščenih osebi za varstvo podatkov, če je ta imenovana.
Zakaj obdelujejo osebne podatke?	Upravljavci morajo čim natančneje opredeliti, za kakšen namen in na kateri pravni podlagi (npr. privolitev, zakoniti interes, izvajanje pogodbe ...) obdelujejo vaše podatke. Pri zakonitem interesu morajo upravljavci tudi navesti, v čem je njihov zakoniti interes. Če od vas zahtevajo, da posredujete svoje osebne podatke (npr. zaradi izvajanja pogodbe), naj tudi navedejo, kakšne bodo posledice, če jih ne posredujete.
Komu bodo podatke posredovali?	Če bodo posredovali vaše osebne podatke tretjim osebam (npr. zunanji vzdrževalci spletnega mesta, oglaševalska podjetja, javni organi), vas morajo s tem seznaniti pred posredovanjem podatkov. Prav tako vas morajo seznaniti, če bodo vaše podatke prenesli v tretje države ali mednarodne organizacije.
Koliko časa bodo podatke hranili?	Upravljavec mora opredeliti, koliko časa bo osebne podatke hranil, kjer to ni mogoče, pa vsaj kriterije, po katerih se določi čas hrambe osebnih podatkov (npr. »podatke bomo hranili za čas trajanja prodajne akcije« ali »podatke bomo hranili do preklica privolitve za prejemanje e-novic«).
Katere so vaše pravice?	<p>Upravljavec vas mora seznaniti z vašimi pravicami s področja osebnih podatkov. Po Splošni uredbi o varstvu osebnih podatkov imate pravico do:</p> <ul style="list-style-type: none">• dostopa (tudi prepisa in kopiranja),• popravka netočnih ali dopolnitve nepopolnih podatkov,• izbrisa,• omejitve obdelave,• ugovora in• prenosljivosti osebnih podatkov. <p>Prav tako vas morajo upravljavci obvestiti o pravici do pritožbe pri nadzornem organu za primere kršitev. V Sloveniji je to Informacijski pooblaščenec.</p> <p>Če podjetje ali organizacija podatke obdeluje na podlagi vaše privolitve, vas morajo obvestiti, da lahko privolitev kadar koli prekličete (npr. če ste podali privolitev, da želite prejemati e-novičke, vas morajo jasno obvestiti, da se lahko odjavite).</p>
Obdelava za drug namen	Kadar upravljavec namerava obdelovati vaše osebne podatke še za druge namene, vam mora sporočiti ta drug namen oz. namene že ob zbiranju (npr. »elektronski naslov, ki ste nam ga posredovali ob spletnem nakupu, bomo uporabili tudi za neposredno trženje«).

Če osebnih podatkov upravljavec ni pridobil neposredno od vas, vam mora zagotoviti vse zgoraj navedene informacije in dodatno še: vrste osebnih podatkov, ki jih je pridobil, od kod izvirajo, in po potrebi, ali izvirajo iz javno dostopnih virov.

BERITE DROBNI TISK

Za varstvo svojih osebnih podatkov lahko največ storite prav sami. Nič namreč ne pomaga, če upravljavec oz. obdelovalec skrbno pojasni, zakaj obdeluje vaše podatke, na kateri pravni podlagi in katere pravice imate v zvezi s tem, če obvestila sploh ne preberete.

Dolžnost upravljavca je, da vam jasno, jedrnato in razumljivo predstavi vaše pravice. Vendar bo namen takšnega obvestila dosežen le, če ste se s temi informacijami sami pripravljene seznaniti.

Zato je pomembno, da preberete obvestila o varstvu osebnih podatkov, ki jih navajajo upravljavci. V teh obvestilih je marsikdaj že pojasnjen odgovor na morebitna vprašanja v zvezi z varstvom osebnih podatkov, hkrati pa bo to tudi prva informacija o tem, kaj in na kakšen način lahko zahtevate od upravljavca. Z uresničevanjem svojih pravic lahko od upravljavcev pridobite dokumentacijo, ki vsebuje vaše osebne podatke, ki jo lahko uporabite v različnih sodnih in upravnih postopkih. Če ugotovite, da so podatki o vas netočni ali nepopolni, lahko zahtevate popravek. V nekaterih primerih boste lahko z zahtevo za omejitev obdelave dosegli prenehanje obdelave in hkrati ohranitev stanja pred obdelavo, da bodo vaši podatki ostali nedotaknjeni

za morebitne poznejše pravne zahteve ali druge namene obdelave, za katere želite, da jih upravljavec še izvaja. Prek pravice do izbrisa ali pozabe boste dosegli, da upravljavec izbriše podatke, za katere npr. nima pravne podlage, da jih (še) obdeluje, ker so nameni hrambe prenehali ali pa ste umaknili privolitev. Prav tako lahko dosežete prenos osebnih podatkov, npr. ko želite, da se vaše navade poslušanja glasbe, gledanja avdio-vizualnih vsebin ali nakupovanja prenesejo od enega upravljavca k drugemu (in na ta način morda prejmete nekatere ugodnosti).

Pravice, ki jih zagotavlja Splošna uredba, vam lahko koristijo v številnih okoliščinah, vendar morate za njihovo uveljavljanje najprej vedeti, katere podatke upravljavec vodi o vas in zakaj. Najhitrejši način, da to izveste, je, če preberete drobni tisk in nato uveljavite svoje pravice, ki morajo biti vsem posameznikom na voljo brezplačno.

Te pravice so v nadaljevanju na kratko predstavljene s praktičnimi primeri, s katerimi se posamezniki v različnih vlogah srečujemo vsak dan – kot potrošniki, najemniki posojila, udeleženci v prometu ... Še več primerov in podrobnejše razlage vaših pravic boste našli na spletni strani www.TIODLOCAS.si.

Če se to zgodi, vam mora upravljavec zagotoviti informacije o kršitvi, predstaviti možne posledice, kaj je storil, da popravi nastalo situacijo in seveda kontaktne podatke. Obvestiti vas mora čim prej oz. **brez nepotrebnega odlašanja**, v jasnem in posamezniku razumljivem jeziku.

KAKO POSTOPATI, ČE STE PREJELI OBVESTILO O KRŠITVI?

1 Vzemite si čas in natančno preberite obvestilo, ki vam ga je poslal upravljavec. Če imate kakršna koli vprašanja, pomisleke ali željo po dodatnih pojasnilih, vprašajte. Obrnite se na kontakt, ki ga je upravljavec navedel v obvestilu o kršitvi.

2 Sledite navodilom in upoštevajte zaščitne ukrepe, ki jih je upravljavec navedel. Če je potrebno, spremenite gesla, za višjo stopnjo varnosti si nastavite preverjanje v dveh korakih oz. dvofaktorsko avtentikacijo, če ponudnik storitve omogoča tovrstno zaščito. Če ste enako geslo uporabljali za dostop do drugih uporabniških računov, spremenite gesla tudi tam. Še nasvet: ne uporabljajte enakega gesla za različne uporabniške račune!

3 Še posebej skrbno upoštevajte navodila, če je prišlo do kršitve varnosti ponudnika finančnih storitev. Tudi sicer redno pregledujte promet na računu in mesečne bančne izpiske. Spremljajte vaše transakcije s kartico prek varnostnih SMS-obvestil, spletne/mobilne banke ali izpiskov, ki vam jih pošlje banka ali hranilnica. Če opazite transakcije (z debetno ali kreditno kartico), ki jih niste opravili, o tem takoj obvestite svojo banko ali hranilnico.

VAŠE PRAVICE PRI OBDELAVI OSEBNIH PODATKOV – JIH POZNATE?

1. ŽELIM VEDETI, KAJ POČNEJO Z MOJIMI PODATKI

1 *Želite pridobiti drugo mnenje, zato potrebujete vpogled v svojo zdravstveno dokumentacijo. Kot pacient imate pravico, da vpogledate, prepišete ali pridobite fotokopije svoje zdravstvene dokumentacije. Izvajalec zdravstvenih storitev mora vaši zahtevi ugoditi takoj ali najpozneje v 5 delovnih dneh po prejemu zahteve.*

To pravico lahko pri istem izvajalcu uveljavljate dvakrat na mesec, brez navedbe razloga, izvajalec pa vam sme zaračunati le materialne stroške fotokopiranja oziroma druge stroške reprodukcije.

2 *Na vaš elektronski naslov prejmete oglasna sporočila od podjetja. Ker ne veste, na kakšen način so pridobili vaš elektronski naslov (nagradna igra, pri njih ste opravili nakup itd.), naslovite na upravljavca zahtevo za seznanitev.*

3 *Za lastno evidenco stroškov bi želeli vpogled v svoje nakupe pri izbranem trgovcu, saj pri nakupih redno uporabljate kartico zvestobe, ki tudi beleži nakupljene artikle. Upravljavec oz. trgovec vam mora na vašo zahtevo zagotoviti kopijo podatkov, ki jih obdeluje.*

NAŠ NASVET

Čeprav zakon ne predpisuje posebne oblike za vložitev zahteve za dostop, svetujemo, da jo vložite pisno (priporočeno ali s povratnico) oz. zahtevate pisno potrdilo o vložitvi, zaradi lažjega dokazovanja, kdaj ste zahtevo vložili.

Svoje osebne podatke zaupamo različnim podjetjem, inštitucijam, s katerimi dnevno stopamo v stik. Ko enkrat predamo svoje podatke, nanje pogosto pozabimo. Pa vendar, ali vemo, katere vse podatke zbirajo o nas? Vsak posameznik ima pravico do seznanitve z lastnimi podatki. Tako Ustava Republike Slovenije kot tudi Splošna uredba o varstvu podatkov vam zagotavljata pravico do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki oz. pravico dostopa.

Upravljavec vam mora na vašo zahtevo posredovati odgovor, ali obdeluje vaše osebne podatke. Če jih, vam mora zagotoviti **kopije ali vpogled v vaše osebne podatke** in določene informacije glede obdelave podatkov: pojasniti namen(e) obdelave, katere podatke obdeluje, komu jih posreduje, navesti obdobje hrambe, katere so vaše pra-

DOBRO JE VEDETI

Zahtevo vložite pri upravljavcu, za katerega menite, da obdeluje vaše osebne podatke. Ustrezne kontakte in navodila, kako podate zahtevo, poiščite na spletni strani upravljavca, v sklenjeni pogodbi itd. Upravljavec ima pravico, da od vas zahteva dodatne informacije, če dvomi o vaši identiteti. Pisni odgovor morate od upravljavca prejeti v enomesečnem roku.

vice in kje je osebne podatke pridobil (če vir niste vi sami) itd. Upravljavec vam mora tudi zagotoviti brezplačno kopijo osebnih podatkov, ki jih o vas obdeluje, za dodatno kopijo vam lahko zaračuna razumno pristojbino.

KAM SE LAHKO PRITOŽITE, ČE ZAHTEVANIH PODATKOV NE PREJMETE?

A Če upravljavec na vašo zahtevo ne odgovori v enem mesecu (t. i. molk upravljavca), se lahko **pritožite Informacijskemu pooblaščenцу**. Rok za vložitev pritožbe pri informacijskem pooblaščenцу ni omejen.

B Če upravljavec iz zasebnega sektorja (podjetje) vašo zahtevo zavrne, lahko **v roku 15 dni od prejema pisnega odgovora upravljavca vložite pritožbo**. Pritožbo pošljite **Informacijskemu pooblaščenцу** in obvezno priložite kopijo zahteve, ki ste jo naslovili na upravljavca, po možnosti tudi potrdilo o oddaji poštno pošiljke in kopijo odločitve upravljavca, zoper katero se pritožujete (dopis, račun, poziv ipd.).

C Če upravljavec iz javnega sektorja vašo zahtevo zavrne, lahko **v roku 15 dni od prejema pisnega odgovora upravljavca vložite pritožbo**. Pritožbo naslovite na

upravljavca in obvezno priložite kopijo zahteve, ki ste jo naslovili na upravljavca, po možnosti tudi potrdilo o oddaji poštne pošiljke in kopijo odločitve upravljavca, zoper katero se pritožujete (dopis, odločba, sklep, zaznamek, račun, poziv ipd.).

Pritožbo lahko podate prek neobvezujočega **obrazca**, ki ga najdete na spletni strani www.ip-rs.si. Obrazec lahko uporabite v primeru zavrnitve zahteve ali v primeru molka in ne glede na to, kdo je upravljavec.

2. ŽELIM IZBRISATI SVOJE PODATKE

1 *V nagradni igri ste osvojili nagrado. Naslov za dostavo nagrade ste posredovali po prejemu obvestila, da ste prejemnik nagrade. Če ste svoj naslov posredovali le za namen dostave nagrade, potem upravljavec po opravljeni dostavi nima več razloga za hrambo vaših podatkov, zato lahko zahtevate njihov izbris.*

2 *Trgovsko središče v vaši bližini ima vzpostavljen videonadzor. Nič neobičajnega, če se podatki zbirajo zakonito. Če pa ugotovite, da ima trgovsko središče nezakonito vzpostavljen videonadzor, da je npr. kamera postavljena tako, da snema notranjost sanitarnih prostorov, garderob, potem lahko zahtevate izbris posnetkov, na katerih ste bili nezakonito posneti.*

3 *Lokalni medijski portal je poročal o prometni nesreči, v kateri ste bili tudi sami udeleženi, in objavil fotografijo, na kateri je razvidna registrska številka vašega vozila. Ali lahko uveljavljate pravico do izbrisa in zahtevate, da članek izbrišejo? Ne, saj vaša pravica do izbrisa ni absolutna in trči ob pravico do svobode izražanja in obveščanja.*

To ni novost v slovenskem prostoru – z digitalizacijo, množično obdelavo osebnih podatkov in internetom pravica do izbrisa stopa vedno bolj v ospredje. V Splošni uredbi se tako uporabljata oba pojma – tudi novejši in laično gledano širši pojem pravica do pozabe, ki v sodni praksi šele nastaja.

Pravico do izbrisa vedno uveljavljate pri upravljavcu osebnih podatkov in ne pri obdelovalcu, čeprav imate v praksi pogosto stik le z zadnjim. Pravico imate izvedeti, kdo je upravljavec vaših osebnih podatkov, kar lahko zahtevate v okviru dostopa do svojih osebnih podatkov. Zakonita pravna podlaga je temelj vsake obdelave osebnih podatkov in

DOBRO JE VEDETI

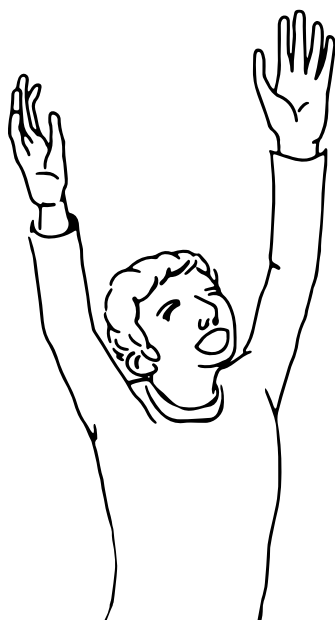
Tudi pri uveljavljanju pravice do izbrisa so omejitve. Do izbrisa na primer niste upravičeni, če še vedno obstaja pravna podlaga za obdelavo, na primer če niste podali preklica privolitve ali pa hrambo podatkov zahteva zakon (ne morete na primer zahtevati izbrisa iz centralnega registra prebivalstva ali iz davčne evidence).

glavni predpogoj, da upravljavec sploh lahko obdeluje vaše osebne podatke. Da lahko dosežete izbris, morate pri upravljavcu izkazati, da obstaja eden od zakonskih razlogov zanj. Razlogi pa so lahko različni: osebnih podatkov upravljavec ne potrebuje več za namene zbiranja ali obdelave, preklicali ste svojo privolitev za obdelavo osebnih podatkov, obdelavi podatkov ste upravičeno ugovarjali in upravljavec nima pravice zavrniti vašega ugovora, upravljavec zbira, hrani ali drugače obdeluje vaše podatke nezakonito (brez pravne

podlage), izbris narekuje zakonodaja ali pa je upravljavec zbral podatke v zvezi s ponudbo storitev informacijske družbe od mladoletne osebe.

Upravljavec lahko zavrne vašo zahtevo tudi, če imate razlog in bi lahko bili upravičeni do izbrisa, vendar vaše podatke še potrebuje za **uresničevanje pravice do svobode izražanja in obveščanja, izvajanje svoje javne naloge oziroma naloge v javnem interesu, za uveljavljanje, izvajanje ali obrambo pravnimi zahtevki itd.**

Silvestrovo ste preživeli v mestnem središču, kjer je bilo organizirano silvestrovanje. V TV-prispevku ste se v enem izmed kadrov pojavili tudi vi. Ker medijska hiša s poročanjem o dogodku izvršuje svojo nalogo v javnem interesu, ne morete uveljaviti pravice do izbrisa.

3. PRENOS PODATKOV K SEBI ALI K DRUGIM UPRAVLJAVCEM

1 *Od trgovca, pri katerem imate kartico zvestobe, zahtevate posredovanje podatkov o vaših preteklih nakupih drugemu trgovcu.*

2 *Od ponudnika elektronskega predala za elektronsko pošto zahtevate prenos vseh svojih kontaktov, sporočil ipd. drugemu ponudniku predala za elektronsko pošto.*

3 *Od svoje banke zahtevate prenos podatkov o vaših transakcijah drugi banki.*

Ste zamenjali banko ali ponudnika telekomunikacijskih storitev, pri katerem ste imeli tudi elektronski poštni predal? Ste zvestobo obljubili drugemu trgovcu? V vseh primerih bi želeli podatke, ki so jih o vas zbirali prejšnji ponudniki, v strojno berljivi obliki prenesti k novim. Pravica do prenosljivosti podatkov vam to omogoča, ni pa vedno izvedljiva. Prenos lahko zahtevate le, kadar upravljavec **obdeluje vaše podatke na podlagi vaše privolitve ali zaradi pogodbe in na način, ki omogoča prenos** (z avtomatiziranimi sredstvi).

Podobne omejitve so tudi v primeru zahtev za prenos podatkov iz drugih javnopravnih evidenc, kot so e-sociala, centralni register prebivalstva, register nepremičnin itd., ki zbirajo podatke na podlagi veljavne zakonodaje v Republiki Sloveniji.

Prenosa prav tako ne morete zahtevati takrat, ko bi s tem negativno vplivali na pravice in svoboščine drugih (npr. prenos vseh kontaktnih podatkov, elektronskih sporočil ipd. od vašega ponudnika predala za elektronsko pošto k ponudniku spletne trgovine, da bi lahko spletna trgovina nanje pošiljala oglasna sporočila – brez privolitve vseh imetnikov e-naslovov, ki so v vaši elektronski pošti).

DOBRO JE VEDETI

Prenosa ne morete zahtevati za podatke iz javnopravnih evidenc. Tako na primer ne morete zahtevati, da podatke, ki jih o vas zbira davčna uprava in jih vodi v registru davčnih zavezancev, posreduje zasebnemu svetovalnemu podjetju, ki ponuja aplikacijo za vodenje osebnih financ.

4. ŽELIM POPRAVITI NETOČNE PODATKE

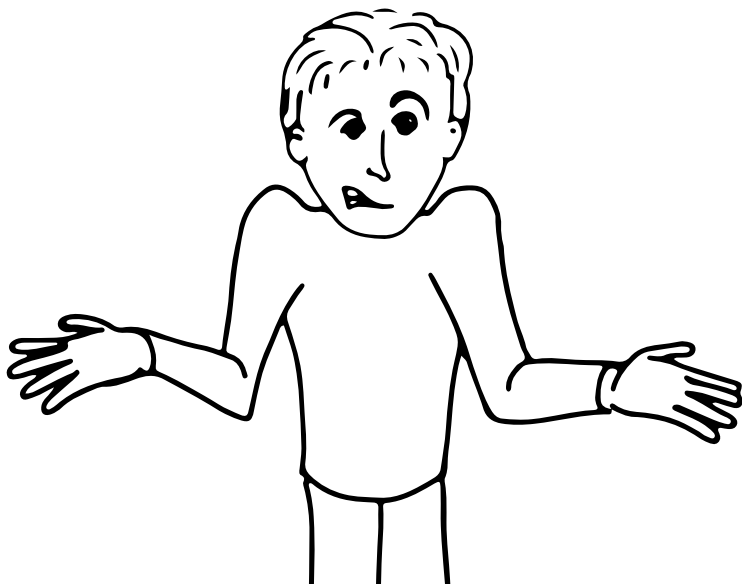
1 *Po poroki ste spremenili priimek in spremembo sporočili banki, ki pa spremembe ni upoštevala. Pošta še vedno prihaja z napačnim priimkom. Uveljavljate pravico do popravka netočnih podatkov.*

Pravica do popravka nam omogoča popravek tako netočnih kot tudi nepopolnih podatkov. Upravljevec mora v najkrajšem možnem času popraviti podatke oz. je dolžan netočne ali nepopolne podatke izbrisati.

2 *Preselili ste se in sporočili spremembo stalnega bivališča osebnemu zdravniku. Kljub temu pa še vedno prejimate zdravstvene izvide na stari naslov. Tudi v tem primeru pri upravljavcu (npr. zdravstveni dom, zasebna ambulanta itd.) uveljavljate pravico do popravka netočnih podatkov, in sicer da naslov v svoji evidenci ustrezno posodobi. Gre za posebne vrste osebnih podatkov, za katere upravičeno želimo, da pridejo na pravi naslov.*

DOBRO JE VEDETI

Ta pravica se najpogosteje nanaša na pravilnost podatkov, kot so pravi zapis imena, priimka, naslova, telefonske številke in ne na vsebinsko interpretacijo. S to pravico do popravka netočnih oz. nepopolnih podatkov torej ne morete zahtevati popravka članka v mediju, ki ga je ta objavil o vas.

5. ŽELIM OMEJITI OBDELAVO SVOJIH PODATKOV

1 *Udeleženi ste bili v prometni nesreči, in sicer v križišču, kjer se izvaja videonadzor prometa. Upravljavec podatkov je občina, ki posnetke hrani 14 dni. Ker posnetke potrebujete zaradi odškodninskega postopka, jih želite ohraniti oz. preprečiti brisanje. V takšnih primerih morate ponavadi upravljavcu dokazati oz. utemeljiti razlog za svojo zahtevo po omejitvi obdelave podatkov z dokazilom, da ste sprožili določene pravne postopke.*

2 *Ponudnik pretočne glasbe zbira podatke o vašem glasbenem okusu (kaj poslušate, kako pogosto, kdaj itd.), da vam lahko ponudi glasbene vsebine, ki ustrezajo vašemu okusu. Vaše podatke pa posreduje naprej tudi produkcijskim hišam, kar ste izvedeli iz splošnih pogojev storitve. Ker menite, da za zagotavljanje storitve ni potrebe po posredovanju vaših podatkov, da bi morali v to privoliti in da so vaši podatki produkcijskim hišam posredovani nezakonito, lahko zahtevate omejitev obdelave za*

namen pošiljanja tretjim osebam. Iste podatke pa lahko vaš ponudnik še vedno sam obdeluje, tako da vam ponuja v izbor tisto glasbo, ki je po vašem okusu.

Omejitev obdelave lahko zahtevate tudi, ko podatki, ki jih ima upravljavec o vas, niso točni. V obdobju preverjanje točnosti podatkov upravljavec ne sme obdelovati vaših podatkov.

DOBRO JE VEDETI

Omejitve obdelave podatkov ne morete zahtevati, če obstaja zakonska pravna podlaga za obdelavo ali pa ste v obdelavo privolili. Država torej lahko obdeluje podatke o vaših dohodkih in premoženju za namen izračuna davčne obveznosti, to ji omogoča zakonska podlaga, medtem ko mora trgovina prenehati s pošiljanjem oglasnih sporočil in obdelavo podatkov, če se od prejemanja obvestil odjavite oz. umaknete privolitev za obdelavo vaših podatkov.

6. ŽELIM UGOVARJATI OBDELAVI SVOJIH PODATKOV

1 *Na spletni strani podjetja, kjer ste zaposleni, je vaš delodajalec objavil vašo fotografijo brez vaše vednosti. Zoper takšno objavo lahko podate ugovor, delodajalec pa bo moral pretehtati, ali njegovi interesi po objavi resnično pretehtajo nad vašo željo, da na spletni strani niste izpostavljeni s fotografijo.*

2 *Na vaši poti med domom in službo določeno podjetje izvaja videoanalitiko prometa, z zbranimi podatki pa uporabnike svoje aplikacije obvešča o zastojih na določenih cestnih odsekih. Podjetje izvaja obdelavo na podlagi zakonitega interesa in je res sprejelo zaščitne ukrepe (šifriranje podatkov, ločene zbirke za registrske tablice in tip vozila itd.), s katerimi utemeljuje, da poseg v zasebnost posameznikov ni pretiran. Pravica do ugovora vam omogoča, da ugovarjate, da podjetje za analizo gostote prometa v bazi ne potrebuje registrskih tablic in tipa vozila. Torej tudi registrske tablice vašega vozila ne.*

Ti primeri so v praksi sicer pogosti, običajno pa se izvajajo brez posameznikovega zavedanja o obdelavi in posledično tudi brez njegove privoli-

tve. Obdelava lahko včasih poteka na pravni podlagi zakonitih interesov zasebnega sektorja ali pa je potrebna za opravljanje nalog v javnem interesu.

Kot smo omenili že na samem začetku brošure, pa morajo upravljavci osebnih podatkov, torej podjetja in organizacije, posameznike o tem tudi obvestiti. To nam omogoča, da ukrepamo, če se z obdelavo svojih osebnih podatkov ne strinjamo.

Če pa trgovec zbira vaše podatke na podlagi privolitve, nadaljnje analize in profile pa izvaja na podlagi zakonitega interesa (brez privolitve), potem lahko vložite ugovor. Na kateri pravni podlagi upravljavci obdelujejo

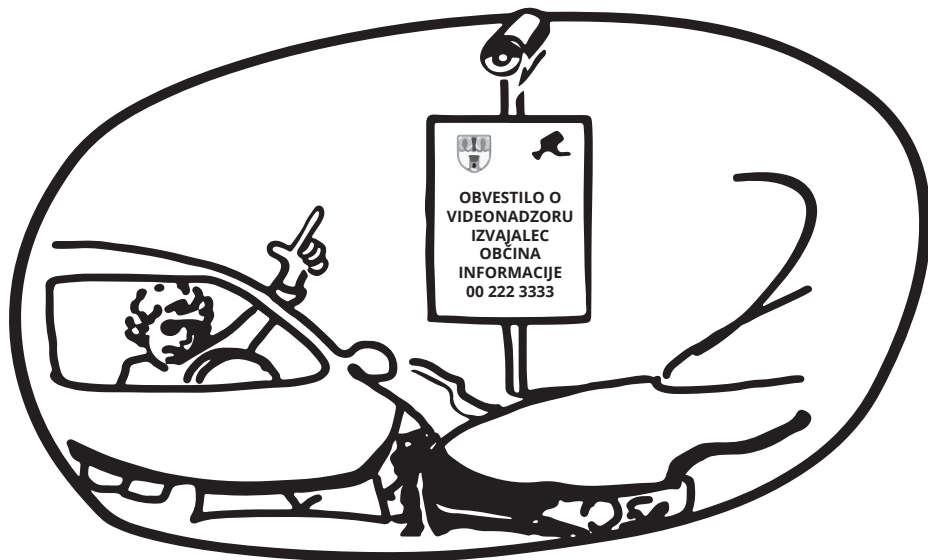
DOBRO JE VEDETI

Pravice do ugovora ne morete uveljavljati, če obdelava podatkov poteka na podlagi vaše privolitve: večjemu trgovcu ste podali vašo privolitve, da prek kartice zvestobe beleži vaše nakupe, vas profilira in pošilja prilagojeno ponudbo. Ste si premislili in tega ne želite več? Prava pot za rešitev problema je umik vaše privolitve.

vaše podatke, mora biti razvidno iz njihovega obvestila posameznikom, ki je pogosto objavljeno kot »politika zasebnosti« ali »izjava o varstvu osebnih podatkov«, ki ju imajo podjetja običajno objavljena na spletni strani.

Branje splošnih pogojev, politik zasebnosti in izjav o varstvu osebnih podatkov je pogosto zamudno in težko razumljivo. A ta pot je edina, ki nam pove, kaj podpisujemo in na kaj s podpisom pristajamo.

Če želite vedeti, če želite vplivati na to, kako na široko odpirate vrata v svojo zasebnost posameznemu podjetju, preprosto morate prebrati te dokumente – preden podpišete ali kliknete »Strinjam se ...«!

Pravica do ugovora torej daje posamezniku možnost, da ugovarja obdelavi, ki se izvaja na podlagi zakonitih interesov, upravljavec pa mora to takoj upoštevati. Če obstajajo nujni razlogi za obdelavo, se presoja vsak primer ločeno.

SODELOVANJE V NAGRADNIH IGRAH

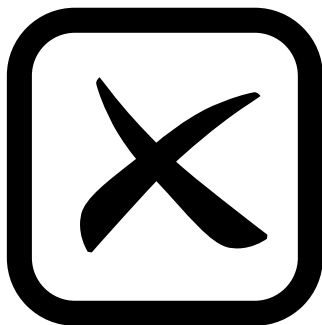
Trgovci, banke, operaterji in številni drugi izvajajo nagradne igre predvsem v okviru marketinških akcij, saj pri tem pridobijo številne osebne podatke morebitnih strank. Takšna zbirka osebnih podatkov je za upravljavce lahko dragocen vir kontaktov za obveščanje potrošnikov o svoji ponudbi na trgu.

Potrošniki se pogosto znajdejo v zadregi, ko organizator nagradne igre za obveščanje o prejemu nagrade že ob prijavi zbira tudi številko tekočega računa, davčno številko ali fizični naslov, torej podatke, ki so potrebni za izplačilo ali pošiljanje nagrade. A to ni potrebno. **Za prijavo na nagradno igro je dovolj, da potrošnik posreduje svoje kontaktne podatke (telefon ali e-pošta). Za podelitev nagrade pa lahko organizator nagrajenca**

naknadno prosi za podatke, ki so potrebni, da se izplača, pošlje ali preda nagrado. T. i. načelo »najmanjšega obsega podatkov« v Splošni uredbi preprečuje, da bi organizator nagradne igre zbiral več podatkov, kot jih potrebuje.

SODELOVANJE NE SME BITI POGOJEVANO Z DOSTOPOM DO OSNOVNE STORITVE

Po Splošni uredbi je dopustno izvajati nagradne igre na podlagi prostovoljne privolitve potrošnikov, ki je ena od pravnih podlag za obdelavo osebnih podatkov. To pomeni, da **sodelovanje ne sme biti pogojevano z dostopom do osnovne storitve.** Tako na primer banka ne sme postaviti pogoja, da mora stranka za odprtje tekočega računa privoliti tudi v ne-

posredno trženje bančnih storitev, drugače odprtje računa ne bo mogoče. Po drugi strani pa banka lahko ponudi posebno ugodnost (na primer sodelovanje v nagradni igri), če se stranka odloči, da bo pri njej odprla tekoči račun. V tem primeru bi stranka z odprtjem tekočega računa dobila možnost sodelovanja v nagradni igri, ki je popolnoma prostovoljno in se lahko zanj odloči ali ne.

NE HITITE! PREDEN »ODKLJUKATE« SOGLASJE, PREVERITE, S ČIM SOGLAŠATE

Če obdelava osebnih podatkov temelji na privolitvi potrošnika, mora biti privolitev jasno izražena in ne skrita v pogojih sodelovanja. Vzemite si čas in preverite, kaj vaša privolitev zajema. Zagotavljanje transparentnosti obdelave osebnih podatkov je namreč eden od pomembnih poudarkov in temeljnih načel Splošne uredbe. Potrošniki morate biti že ob zbiranju podatkov jasno seznanjeni s tem, kdo je upravljavec, za kateri namen in na kateri pravni podlagi bo obdeloval osebne podatke, komu jih bo posredoval in kakšne so vaše pravice v zvezi z obdelavo. Privolitev bo tako veljavna le, če je podana za

specifično določen namen, o katerem vas je upravljavec obvestil na jasen, razumljiv in lahko dostopen način.

DOBRO JE VEDETI

Neposredno trženje z uporabo elektronskih komunikacij je dovoljeno le s privolitvijo potrošnika, z izjemo, ko podjetje po elektronski pošti svojim kupcem trži podobne izdelke (na primer gospodinjске aparate, če ste pri spletnem trgovcu kupili gospodinjски aparat in ste ob nakupu posredovali tudi svoj e-naslov za obveščanje v zvezi s tem nakupom). Vendar mora imeti kupec v tem primeru možnost zavrniti obveščanje po elektronski pošti že ob posredovanju svojih kontaktnih podatkov. Trženje po navadni pošti pa je dopustno tudi brez privolitve po pogojih, ki jih določa 72. člen Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1) (na primer, če ste v prodajnem salonu pustili svoj fizični naslov, ga lahko prodajalec uporabi tudi za neposredno trženje, brez vaše predhodne privolitve, vendar vam mora ob izvajanju trženja sporočiti, da lahko zahtevate prenehanje neposrednega trženja).

DOBRO JE VEDETI

SO BILE KRŠENE VAŠE PRAVICE S PODROČJA VARSTVA OSEBNIH PODATKOV?

Če menite, da so bile vaše pravice kršene, ukrepajte!

Podajte prijavo Informacijskemu pooblaščenцу:

po e-pošti:

gp.ip@ip-rs.si

po klasični pošti:

Republika Slovenija
Informacijski pooblaščenec
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana

Naj vas pri prijavi ne ovira misel, da ne znate, ne zmorete napisati prijave. V pomoč vam bodo obrazci, ki jih je za vas pripravil Informacijski pooblaščenec. Najdete jih na spletni strani www.ip-rs.si.

TI ODLOČAŠ

Želite vedeti še več o pravicah s področja zasebnosti oz. varstva osebnih podatkov?

Informacijski pooblaščenec je zasnoval spletno stran www.TIODLOCAS.si, kjer najdete podrobne razlage, konkretne primere in navodila, kako uveljavljati pravice s področja varstva osebnih podatkov.

Zato obiščite spletno stran in ob koncu sprejmite izziv – rešite kviz in preverite, kako dobro poznate svoje pravice.

Le če pravice poznate, lahko o njih odločate VI!

POSAMEZNIKI NISTE BREZ PRAVIC. UVELJAVITE JIH!

INFORMACIJSKI
POOBlašČENEC

ZPS ZVEZA
POTROŠNIKOV
SLOVENIJE